

Г.М. Боднарчук
М.М. Тимочків

ВИХОВНІ ГОДИНИ

9 клас

*На допомогу
класному керівнику*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

ББК 74.200.58
Б75

Рецензент:
кандидат педагогічних наук
Л.М. Златів

Боднарчук Г.М., Тимочків М.М.

Б75 Виховні години. 9 клас: На допомогу класному керівнику. —
Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2007. — 72 с.
ISBN 966-408-048-9

Посібник містить сценарії, розробки виховних заходів та матеріали для батьківських зборів, створених з урахуванням вікових особливостей школярів.

Для класних керівників дев'ятих класів.

ББК 74.200.58

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 966-408-048-9

© Боднарчук Г.М., Тимочків М.М., 2007
© Навчальна книга — Богдан,
макет, художнє оформлення, 2007

Передмова

Цей посібник — п'ятий із серії “На допомогу класному керівнику”. Відповідно до національної концепції у виховній роботі, автори опирались на міцні основи християнської та загальнолюдської моралі, української етнопедагогіки, вчення В.О. Сухомлинського та інших вітчизняних педагогів.

Враховуючи вікові особливості дев'ятикласників, автори приділяють найбільше уваги формуванню громадянської зрілості юнаків і дівчат, орієнтуючись на правильний вибір подальшого шляху освіти, спонукають до роздумів та аналізу результативності самовиховання. У бесідах з учнями та їхніми батьками значне місце займає проблема підготовки до майбутньої місії батьківства і материнства, утвердження моральності та здорового способу життя.

Класний керівник дев'ятикласників знайде для себе корисні та старанно опрацьовані зразки виховних бесід, сценарії, розробки різних заходів, матеріали для тематичних батьківських зборів.

ПОКРОВА — СВЯТО КОЗАЦЬКЕ. ГОДИНА ДУХОВНОСТІ.

Проводиться 14 жовтня — у День пам'яті УПА

Образ Покрови Пресвятої Богородиці у вишитому рушнику, виставка книжок про святі місця в Україні — Почаїв, Зарваницю та ін., фотолістівки з церквами і т. п.

I. Звучить у записі або живому виконанні пісня про Пресвяту Діву Марію.

II. Декламатор:

Все упованіє моє
На тебе, мій пресвітлий раю,
На милосердіє твоє,
Все упованіє моє
На тебе, мати, возлагаю.
Святая сило всіх святих,
Пренепорочная, благая!

(Т. Шевченко)

III. Вступне слово вчителя.

Увесь християнський світ з глибокою любов'ю, вдячністю і надією славить Пресвяту Богородицю, Матір Спасителя світу Ісуса Христа. Шість разів у році наша церква урочисто відзначає свята на честь Діви Марії:

- 8 січня — Собор Пресвятої Богородиці;
- 7 квітня — Благовіщення Пресвятої Богородиці;
- 28 серпня — Успіння Пресвятої Богородиці;
- 21 вересня — Різдво Пресвятої Богородиці;
- 14 жовтня — Покрова Пресвятої Богородиці;
- 4 грудня — Введення в Храм Пресвятої Богородиці.

Наша нинішня зустріч — назвемо її годиною духовності — приурочена святу Покрови Пресвятої Богородиці. Для нас, українців, це свято християнське і національне, воно символізує зв'язок поколінь, невмирущість героїчних традицій нашого народу.

IV. Учні-декламатори (дівчата):

1-а: Богородице Маріє, без гріха зачата,
Любить Тебе в Україні майже кожна хата,
Образ Твій є на іконі, в церкві, в хаті, в школі —
Із Ісусиком маленьким в Твоїм святім лоні.

- 2-а:** Богородице Маріє, Мати Господа Христа —
Зоре злотих піль Поділля, бідних грішників надіє,
Хорони нас всіх від зла, Богом вибрана жена!
- 3-я:** Гошів, Унів, Зарваниця славні із численних чуд:
Люрдсько-Бачівська криниця, сильна вірою, як криця,
Кличе до молитви люд, що чудесних спраглий чуд.
- 4-а:** Там царить Пречиста Діва, заступниця християн,
Бідних грішників надія, співучасниця спасіння,
Лікарка душевних ран, визволителька з кайдан.
- 5-а:** Хвала, честь Тобі, Маріє; Ти — найкраща із людей!
Хоч диявол заздрість сіє, та нічого він не вдіє,
Бо на варті Дух Святий збереже Твоїх дітей.
- 6-а:** Мати Світла і Любові, Пресвята Покрово!
Дай, щоб були ми здорові: в Хусті, Києві і Львові!
Світи, ясна Зоре красна, озори наш рідний край!
Жодну хату не минай, ласками благословляй!

(о. Василь Прийма).

V. Слухання коротких повідомлень учнів.

1-ий: Як же виникло свято Покрови?

Це трапилось дуже давно.

Царгород, столицю Візантії, оточили араби. У храмі Пресвятої Богородиці, де зберігалися її ризи, правилася всеношна. Серед парафіян ревно молився за охорону міста святий Андрій Юродивий зі своїм учнем Епіфаном. Відправа закінчилася, і святий Андрій побачив видіння: від царських дверей ішла, осяяна світлом, при співі великого хору святих, Пресвята Богородиця у супроводі Івана Хрестителя та Івана Богослова. Мати Божа підійшла до престолу, схилила коліна, довго молилася і вмивалась сльозами. Встала, зняла зі своєї голови преясну хустку-омофор і широко простерла її над народом у церкві. Видіння зникло, і святий Андрій та Епіфан зрозуміли, що Пресвята Богородиця прийшла, аби врятувати місто. Сталося диво — вороги відступили... Від цієї хустки-покрову й отримало назву свято, а покров з тих пір став символом опіки і заступництва Пречистої Діви Марії.

Живе і в нашому народі стародавній переказ про диво на подільській землі. До Почаївського монастиря, заснованого після видіння образу Божої Матері у сиву давнину (1240), підійшло турецьке військо й оточило його. Монахи і вірні церкви почали ревно молитися, благаючи

допомоги у Заступниці. І з'явилася Пресвята Богородиця над монастирем, закривши його своїм омофором від напасників. *(Виконується або слухається народна пісня “Ой зійшла зоря”, якщо є така можливість).*

2-ий: Це свято дуже шанували запорізькі козаки. Однією з найвеличніших на Січі була церква Покрова Богородиці, яка могла позмагатися коштовностями й оздобленням із ризницею Києво-Печерської лаври. В середині вражав величезний багатоярусний іконопис із церковними воротами, відлитими з чистого срібла та позолоченими. У композиції іконостаса центральне місце посідала ікона “Покрова”. Вона відрізнялася від подібних образів.

На іконі невідомий майстер насмілився зобразити не лише Богоматір — заступницю січовиків, а й козацтво — останнього кошового отамана Петра Калнишевського в колі братчиків-товаришів.

Посередині ікони — біло-золотисті хмари, які оточують Богоматір кільцем-ореолом. Вона стоїть на хмарах, молода і красива, схиливши голову на лівий бік. У широко розставлених руках Богоматір тримає рушник (омофор). Верхній одяг козацької Мадонни змальований у червоно-оранжевих, золотистих тонах. Поруч з нею — патрони Січі: святі Микола Угодник та архістратиг Михаїл — верховний воєначальник у боротьбі з ворогами Бога.

Постаті козаків розташовані півколом над краями ікони. Внизу — козацькі прапори (червоні, сині, білі, блакитні), гармати, клейноди (булави, пірначі). З правого боку, внизу, — сивий кошовий отаман Петро Калнишевський. Він звертається до Покрови Богородиці з благанням про заступництво від імені Війська Запорізького: “Молим, покрий нас чесним Твоїм покровом і збави нас від усякого зла ...”

Після варварського знищення Січі ікона потрапила в Нікопольську церкву. У 1941 р. вона разом з іншими національними скарбами була евакуйована в Краснодар, а потім у Моздок, де безслідно зникла (З кн. “500-річчя Запорізької Січі”).

Цікавим і показовим є той факт, що в Україні дуже багато храмів Покрови Пресвятої Богородиці, 59 із них занесено до списку пам'яток архітектури. Більшість із них споруджено у XVIII столітті, деякі — у XVII, XIX. На жаль, у XX столітті руками войовничих атеїстів у багатьох селах були поруйновані церкви. Саме тому їх більше збереглося в Західній Україні, куди Радянська влада прийшла на два десятиліття пізніше.

3-ій: Зникло з лиця землі і багато святих місць, щедро политих кров'ю козацькою. Пішли під води штучного Каховського моря. Разом із селами, нивами й гаями, з предківськими могилами. Славне українське козацтво не залишило по собі скульптурних пам'яток. Натомість були

Визвольна Рада проголосила офіційною датою народження УПА 14 жовтня 1942 року, якраз на козацьке свято Покрови.

Звернення авторів до класного керівника

Шановний колего! Використаєте ви це повідомлення у своїй бесіді з учнями чи ні — воля ваша. Але це щира правда. Коли я (співавтор посібника М. М. Тимочків) закінчувала роботу над сценарієм цієї години духовності, на мить задумалася, як це зробити краще, й уже зібралась записувати текст ще одного, заключного повідомлення учня. І тут звернула увагу на інформацію, яку передали по 5-му каналу телебачення у суботу, 15 березня 2006 року. Йшлося про диво у селі Головин Рівненської області.

У хаті бабусі Нелі обновилася старенька потемніла ікона Божої Матері. Вражена жінка покликала сусідів. На очах у людей відбулось оновлення. Бабусина оселя стала місцем паломництва віруючих з усієї області. Жінка вирішила передати ікону місцевій церкві, щоб більше людей могли подивитися на неї й помолитись за кращу долю своїх дітей та онуків. Диво у с. Головин люди сприйняли як знак, що Матір Божа не відвернулася від України.

Це вселяє віру, що страждання й жертви, які приніс наш народ на олтар незалежності України, не даремні, і нас чекає щасливе майбутнє.

Учні-декламатори:

- 1-ий:** Народу нашого Княгине —
Богородице Діво!
Свята Покрово України,
Дай нам, щоб ми були щасливі,
Здорові духом й тілом!
- 2-ий:** Ти ж-бо лічиш людські болі —
В містах, селах, в чистім полі —
Від диявольських спокус:
В хаті, в церкві, при престолі,
Де сповняє Твою волю
І прохання сам Ісус.
- 3-ій:** Богородице Маріє —
Найкраща з усіх людей!
Твоя ласка чуда діє
Від віків на Україні,
Ти ключ маєш золотий
Від сердець усіх людей.

Зміст

Передмова	3
“Я живу тобою і для тебе”	4
Про освіту та освіченість	13
“Хочу” і “можу”. Чи кожна людина може стати видатною?	20
Батьківські збори “Роль батьків у виборі трудового шляху молодої людини”	26
Покрова — свято козацьке. Година духовності	32
“Чоловіча” розмова	38
Хто ти: українець чи малорос?	42
Батьківські збори “Виховуймо майбутню матір і майбутнього батька”	46
Чи стали ми особистостями? Спроба самоаналізу	52
Дівоча розмова. Про скромність і розкутість, сором і соромливість, розум і добру славу, красу і долю	57
Година скорботи	61
Шлюб — вершина щастя чи початок випробувань?	68